

LANDSCHAPSKRANT DIJLELAND

Regionaal Landschap Dijleland vzw bevordert het streekeigen karakter van onze regio en ondersteunt de zorg voor natuur en landschap. Met stimulansen voor natuureducatie en recreatief medegebruik, willen we bewoners en bezoekers onze streek laten ontdekken en beleven.

Regionaal Landschap Dijleland vzw is actief in Bertem, Bierbeek, Herent, Huldenberg, Kampenhout, Kortenberg, Leuven, Oud-Heverlee, Overijse en Tervuren.

Regionaal Landschap Dijleland vzw is erkend door de Vlaamse regering en krijgt financiële ondersteuning van de Vlaamse overheid (Agentschap voor Natuur en Bos, Agentschap RO-Vlaanderen), de provincie Vlaams-Brabant en de tien leden-gemeenten.

Bij onze organisatie zijn verder betrokken:

- Natuur- en milieuverenigingen: De Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud, Natuurpunt, Milieuraad Huldenberg, Werkgroep Leefmilieu en Zomerfeest Oud-Heverlee
- Belgische Boerenbond
- IGO Leuven
- Wildbeheereenheid Tussen Vaart en Molenbeek
- Wildbeheereenheid Bertembos
- Wildbeheereenheid Meerdaal
- Wildbeheereenheid Honsem
- Wildbeheereenheid Tussen Voer en IJse
- Pasar Leuven
- Toerisme Vlaams-Brabant

We krijgen ook advies van de milieuambtenaren van de betrokken gemeenten, de afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling, de afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen, het Agentschap voor Natuur en Bos, het Agentschap RO-Vlaanderen, de VMM - afdeling Water, de Vlaamse Landmaatschappij, de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening en Toerisme Vlaanderen.

© VILDA PHOTO

DORPSCENTRUM KAMPENHOUT

DIJLELANDDAG

Zondag 7 juni 2009
van 13u tot 18u

Kom fietsen, wandelen en genieten in Kampenhout!
Naar jaarlijkse gewoonte zet het Dijleland op zondag 7 juni haar deuren open. Iedereen, jong en oud, is welkom voor een gezellige namiddag. In de kijker dit jaar staat het sterstreekproduct witloof.

WAT VALT ER TE BELEVEN?

- Straffe Streekproductenmarkt:** proef lekkernijen uit Vlaams-Brabant
- Wandelingen** met gids en **gezinsfietstocht**
- Kookdemo en proeverij:** Tim Teck bereidt een nieuw Dijlelands streekgerecht
- Bezoek aan infostands
- Voor de kinderen:** circusartiesten, monsters en steltenlopers, grime, kindervandeling, ballonkunstenaars (recent wereldkampioene geworden in Shanghai!)
- Toffe tochten** met Brabantse trekpaarden
- En natuurlijk: muziek, dans en een verfrissend drankje op het terras!

Alle activiteiten zijn gratis!

Doe mee met de fotozoektocht en maak kans op een **witloofentje** voor twee.

Regionaal Landschap Dijleland vzw stippelt speciaal voor de Dijlelanddag een **leuke gezinsfietstocht** uit langs de velden, kastelen, dreven en natuurpareltjes van Kampenhout. Wie met de begeleide fietstocht meegaat, kan gebruik maken van een gratis huurfiets van Bike Events. Maar je kan de tocht ook op eigen houtje doen. De route wordt voor één dag duidelijk bewegwijzerd.

Meer info: Toerisme Dijleland
016 31 18 61 • info@toerismedijleland.be
www.toerismedijleland.be

Deze Landschapskrant wordt gedrukt met financiële steun van de provincie Vlaams-Brabant en verspreid met de steun van de gemeenten Bertem, Bierbeek, Herent, Huldenberg, Kampenhout, Kortenberg, Leuven, Oud-Heverlee, Overijse en Tervuren.

SAMEN WERKEN AAN MEER BIODIVERSITEIT

Ook in het Regionaal Landschap Dijleland

Op 1 oktober 2008 startte het project SOLABIO. SOLABIO staat voor 'SOorten en LAndschappen als dragers voor BIOdiversiteit'. Een moeilijke titel voor een groots project dat op Europese financiële steun kan rekenen. Het project duurt 3 jaar en wil de biodiversiteit - dit is de rijkdom aan planten en diersoorten - weer doen toenemen.

An SOLABIO nemen 27 organisaties en overheden uit 5 Vlaamse en 3 Nederlandse provincies deel. Ook Regionaal Landschap Dijleland vzw doet mee met SOLABIO. We vroegen Annabel Pennings om een woordje uitleg. Zij werkt sinds oktober aan het project.

Annabel: "Elke organisatie zet in zijn eigen regio acties op poten voor één of meerdere plant- of diersoorten.

© RLD

Hierbij focussen we op de natuur buiten de reservaten. Want planten en dieren leven niet alleen binnen de grenzen van een reservaat. Ook de natuur langs akkers en weilanden, waterlopen, wegbermen, holle wegen, ... is van levensbelang. Zelfs onze tuinen en huizen kunnen (zeg maar, moeten) een steentje bijdragen aan de biodiversiteit.

In het Regionaal Landschap Dijleland

werken we enerzijds acties uit die meerdere soorten ten goede komen: beheer van holle wegen, herstel van vijvers en poelen, onderhoud van oude knotbomen, aanleg van houtkanten en hoogstamboomgaarden, enzovoort. Voor enkele bijzondere diersoorten nemen we heel specifieke maatregelen. We stellen er enkele aan jullie voor in deze Landschapskrant."

VROEDMEESTERPAD

De Vroedmeesterpad is een buitenbeentje onder de padden en kikkers. Van deze pad vind je immers geen eitjes (kikkerdril) in plassen en poelen. Hoe komt dit? De mannetjes nemen als een toegewijde huisvader de broedzorg voor de eitjes op zich. Vader wikkelt de bevruchte eitjes rond zijn achterpoten en draagt ze zo drie weken met zich mee. Hij bevochtigt ze regelmatig in het water van een poel of in de dauw van het gras. Als de tijd rijp is voor de larven (kikkervisjes) om uit te komen, zet hij de eitjes af in een waterplas. Hier ontwikkelen ze zich verder tot pad, om daarna de rest van hun leven aan land door te brengen.

Ook de roep van de Vroedmeesterpad is speciaal. Tijdens de voortplantingsperiode (april-juni) 'fluiten' de mannetjes om de vrouwtjes te lokken. De korte, hoge fluittonen van meerdere mannetjes samen, klinken als een feëriek klokkenspel.

© RLD

Vroedmeesterpadden houden van warmte. Noordelijker dan onze streek zal je deze beestjes dan ook niet vinden. In het Dijleland overleven nog twee populaties: in Huldenberg en aan de rand van het Zoniënwoud in Overijse.

Om de populatie in Overijse te versterken heeft Regionaal Landschap Dijleland vzw hier twee veedrinkpoelen geruimd. Op de oevers werden 55 ton zandstenen gelegd. Hierin vinden de Vroedmeesterpadden warme schuilplekjes. Iets wat ze echt nodig hebben. Rond de poelen plantten we struiken aan. We onderzoeken nog verder hoe we in de omgeving ook andere plekjes kunnen inrichten voor deze zeldzame padden.

De uitgevoerde werken waren mogelijk dankzij financiële steun van de Provincie Vlaams-Brabant, en met de hulp van vrijwilligers van Hyla, de amfibie- en reptielenwerkgroep van Natuurpunt vzw.

© HANS ROOSEN

EIKELMUIS

De Eikelmuis is ongetwijfeld het schattigste knaagdier dat in onze natuur voorkomt. Zijn zwarte zorro-masker en lange, pluizige staart geven hem een uniek uitzicht. Deze knaagdiertjes leven vooral in bossen, houtkanten en hoogstamboomgaarden. Omdat ze graag fruit eten worden ze in de volksmond ook wel "fruitrat" genoemd. Knaagsporen aan het fruit in de boomgaard verraden hun aanwezigheid.

Eikelmuisen planten zich traag voort. In de vroege zomer heeft mama muis één nest met 4 tot 6 jongen. Eikelmuisen zoeken soms in oude schuurtjes of op zolders een plekje voor hun winterslaap. Vandaar nog een derde benaming: "slaapmuis".

Ook in vogelnestkastjes ontdekte men vroeger weleens een fruitratje in winterslaap. Helaas gebeurt dat nog zelden. De Eikelmuis wordt steeds minder vaak gezien. En dat is niet alleen in Vlaanderen zo. Ook op Europese schaal merkt men een sterke achteruitgang.

© EDDY MACQUOY

In het Dijleland werden wel nog enkele Eikelmuisen waargenomen. Om de diertjes aan goede rust- en nestplaatsen te helpen, hangt Regionaal Landschap Dijleland vzw op deze plekken speciale nestkasten op. Ook door de aanleg van een hoogstamboomgaard, houtkant, knotwilgenrij, ... helpen we de Eikelmuis vooruit.

Heb jij nog een Eikelmuis gezien? Alle waarnemingen, ook van jaren terug, mag je bezorgen aan Joeri Cortens van Natuurpunt vzw: Joeri.cortens@natuurpunt.be of 0485/52 86 55. Kijk voor meer info eens op www.eikelmuis.be.

Leerlingen van de Appeltuinen helpen mee met het ophangen van nestkasten op de Koeheide in Bertem.

SLEEDOORNPAGE

Deze vlinder krijg je maar zelden te zien. En dat komt niet alleen doordat het een bedreigde soort is, maar vooral omdat hij meestal hoog in struiken en bomen rondfladdert. Wat je wel kan zien, in de winter, zijn de eitjes. De vrouwtjes leggen hun eitjes op jonge takken van de sleedoornstruik. Vandaar de naam van deze vlinder. Op het moment dat de knoppen van de

sleedoorn uitlopen en blaadjes worden, komen de rupsen uit de eitjes. Een perfecte timing: de jonge rupsen kunnen smullen van de frisgroene knoppen. In de late lente verpoppen ze tot vlinder.

Veel sleedoornhagen en -houtkanten verdwenen uit het landschap. En met de plant verdwijnt ook de vlinder. Om deze vlindersoort te behouden is het dus erg belangrijk om de overblijvende sleedoornstruiken goed te onderhouden en behouden. Ook het aanplanten van nieuwe sleedoornhagen en -houtkanten is noodzakelijk. Regionaal Landschap Dijleland vzw wil zich hier de komende drie jaar voor inzetten.

De eitjes zijn nog geen millimeter groot en lijken op minuscule zeeëgeltjes, maar dan grijswit van kleur.

GEWONE GROOTOORVLEERMUIS

Zoals de naam het al zegt, fladdert deze vleermuis door het leven met opvallend grote oren. Net als andere vleermuizen, houden ze een winterslaap in kelders, groeven, grotten of bunkers. Ze hangen er ondersteboven aan muren en plafonds of verscholen in spleten. Een frisse temperatuur van 2 à 5 °C vinden ze ideaal. Hun grote oren stoppen ze onder hun vleugels!

In de zomer troepen de vrouwtjes met tientallen samen in boomholten of op zolders. Hier worden de jongen geboren. De Gewone grootoorvleermuis krijgt slechts 1 jong per keer. De mannetjes brengen de zomer alleen door. Overdag verscholen in boomholten of in spleten in gebouwen.

Holle bakstenen aan muur of plafond zijn ideale hangplaatsen voor vleermuizen.

's Nachts jagen vleermuizen op insecten. Met hun 'sonar' lokaliseren ze de insecten tijdens hun vlucht. Ze zijn erg behendig en wendbaar als ze vliegen. Grootoorvleermuizen kunnen bovendien op één plaats in de lucht blijven hangen (zoals het "bidden" van een Torenavalk).

Meer weten over vleermuizen? Surf naar www.vleermuizen.be.

Regionaal Landschap Dijleland vzw richt oude bunkers, ijs- of groentekelders in als winterverblijfplaats voor vleermuizen. Kleine ingrepen zoals het dichtmaken van tochtgaten en het voorzien van hangplaatsen en een invliegopening in de deur, kunnen soms al volstaan.

In de Blakstraat in Herent richtte Regionaal Landschap Dijleland vzw (i.s.m. IGO Leuven, gemeente Herent en Natuurpunt Herent) een oorlogsbunker in voor vleermuizen.

KENT U DE KW-LINIE? Oud maar niet vergeten

Je frons je wenkbrauwen en denkt 'nee'? Toch wel. Je weet vast wel ergens een oude bunker liggen in het landschap? Wel, die bunker is een onderdeel van de verdedigingslinie Koningshooikt-Waver, kortweg 'KW-linie'.

Deze verdedigingslinie werd gebouwd in 1939, net voor de Tweede Wereldoorlog, om België te beschermen tegen een Duitse inval. De KW-linie bestond uit een 400-tal bunkers, kilometerslange prikkeldraadversperringen en antitankhindernissen (zie foto rechts), aangevuld met grachten en stukken land die men liet overstromen.

"Meer dan duizend arbeiders werkten een hele winter lang om de bunkers klaar te krijgen."

Veel van die bunkers zijn er nog steeds, maar ze vallen niet altijd op. Rond sommige bunkers werd een bakstenen gevel gemetst als camouflage, waardoor je ze niet meteen als bunker herkent. Andere bunkers liggen in tuinen, verstopt achter wat groen.

Indien ze goed gelegen zijn, bijvoorbeeld aan een bos of waterplas, kunnen de bunkers nog van nut zijn als overwinteringsplaats voor vleermuis.

zen. Lees ook het stukje hiernaast over de Gewone grootoorvleermuis.

Regionaal Landschap Dijleland vzw denkt niet alleen aan vleermuizen, maar wil ook de erfgoedwaarde van de bunkers in de kijker zetten.

Wat mag u dit jaar nog verwachten?

- een nieuwe fietsroute langs de KW-linie in de omgeving van Wespelaar en Herent
- een gloednieuwe website over de KW-linie
- een boeiende infoavond over de KW-linie voor het brede publiek

NOTEER DEZE DATA ALVAST IN JE AGENDA!

Zondag 20 september
Opening nieuwe fietsroute
Met oa. fietstocht en geleide wandelingen

13u30 - 18u
Gemeenteschool Wespelaar
E. Willemslaan 4

Wil je gebruik maken van een huurfiets, schrijf je dan vooraf in:
info@rld.be of 016/40 85 58

Woensdag 9 december
Infoavond
Bewapend beton!
Oorlogserfgoed in het vizier

20 u
Remylaan 4b in Wijgmaal
(gebouw Groep KVLV)

Inschrijven noodzakelijk:
info@rld.be of 016/40 85 58

Beide activiteiten zijn gratis. Iedereen is welkom!
Kijk vanaf augustus voor het volledige programma op onze website www.rld.be

Regionaal Landschap Dijleland vzw werkt in dit project intensief samen met: Heemkunde Vlaams-Brabant vzw, Toerisme Vlaams-Brabant vzw, Simon Stevin Vlaams Vestingbouwkundig Centrum vzw en de Werkgroep KW-stelling. We krijgen financiële steun van de Vlaamse overheid en VCM-Contactforum voor Erfgoedverenigingen vzw.

Meer info over de SOLABIO-projecten: Annabel Pennings,
annabel.pennings@rld.be,
016/40 85 58

CONTACTFORUM
VOOR
ERFGOEDVERENIGINGEN
samen op weg

Met steun van de
Vlaamse overheid

OPKNAPBEURT VOOR ABDIJSITE

Landschapsteam verzorgt waardevolle parkbomen

Op het domein van de Oude Abdij in Kortenberg is de eerste fase van een reeks opknappen werken voltooid. Regionaal Landschap Dijleland vzw verzorgde waardevolle parkbomen en verving kaprijpe bomen door nieuwe. De abdijsite is beschermd als monument.

Door de waardevolle parkbomen meer licht en ruimte te geven krijgt het park aan de abdij een bijzonder aantrekkelijk karakter.

In het park rond de abdij staan heel waardevolle bomen. Zo groeit er een beuk die een omtrek heeft van meer dan 4,5m! De parkbomen hadden dringend een snoeibeurt nodig. Regionaal Landschap Dijleland vzw zette een ervaren boomchirurg aan het werk om de bomen te verzorgen. Hij verwijderde ook een aantal minder waardevolle bomen. In de plaats komen nieuwe, kleurrijke soorten.

Een reeks kaprijpe populieren vormde een veiligheidsprobleem voor de omgeving. We kaptten de populieren om en laten het terrein spontaan terug verbossen. Met het snoeihout maakten we takkenwallen waarin heel wat planten en dieren een onderkomen vinden. De vijver van de abdij krijgt in een tweede fase een grondige opknappbeurt.

Een stukje geschiedenis

Benedictinessen stichtten de abdij in de 13de eeuw. De abdij speelde een belangrijke rol in de geschiedenis van Brabant. Het was immers hier dat Hertog Jan II van Brabant in 1312 het "Charter van Kortenberg" ondertekende. Dit charter was de eerste grondwet voor het hertogdom Brabant!

Het bisdom Mechelen-Brussel is de huidige eigenaar van het domein. De vzw Oude Abdij Kortenberg bouwt de abdij uit als spiritueel centrum.

De werken worden uitgevoerd door Regionaal Landschap Dijleland vzw, met medewerking van de gemeente Kortenberg en met financiële steun van het Agentschap R-O Vlaanderen, Onroerend Erfgoed.

Meer info: Koen Berwaerts, koen.berwaerts@rld.be, 016/40 85 58

HOOGSTAM-BOOMGAARDEN

twee cursussen

Misschien ben je nu al de gelukkige bezitter van een mooie hoogstamboomgaard. Of wil je enkele nieuwe hoogstamfruitbomen planten om later lekker fruit te kunnen oogsten uit eigen tuin. Dan zit je waarschijnlijk wel met enkele vragen over de juiste aanpak om er mooie, gezonde bomen van te maken. Daar willen deze cursussen je bij helpen!

NIEUW!

Zomersnoei

- zaterdag 5 september 2009 - halve dag: 9-12u
- Kostprijs: 4 euro
- Cursuscode: RLD-09-HOBO2
- Locatie: Bierbeek

De meeste mensen denken dat het beste seizoen om fruitbomen te snoeien de winter is. Maar dat hangt er vanaf wat je met die snoei wil bereiken. Bepaalde ingrepen worden beter in de zomer uitgevoerd. Welke? Dat laten we je op een voormiddag zien in twee hoogstamboomgaarden in Bierbeek. De bomen die er staan zijn 2, 3, 10 of 30 jaar oud. Sommige zijn goed onderhouden, andere wat verwaarloosd.

INSCHRIJVEN

Vooraf inschrijven is noodzakelijk. Dit kan bij voorkeur via de website www.inverde.be (doorklikken naar cursusaanbod, open aanbod) of door te bellen naar Inverde (02/657.93.64) én door het inschrijvingsgeld over te schrijven op rekeningnummer 433-4165781-44 van Inverde, met vermelding van de cursuscode. Pas na betaling wordt je inschrijving geregistreerd. Wie ingeschreven is, krijgt van Inverde een mail of brief ter bevestiging. Twee weken voor de cursus krijgen deelnemers een brief met alle praktische informatie.

ONZE SUCCESVOLLE KLASSIEKER

Basiscursus

- zaterdag 21 november 2009 - hele dag: 9-16u
- Kostprijs: 9 euro
- Cursuscode: RLD-09-HOBO
- Locatie: CC De Velp in Opvelp (Bierbeek)

Tijdens één zaterdag geven we je een brede basis mee over hoogstamboomgaarden. Een halve dag krijg je theorie over het belang van hoogstamboomgaarden voor natuur en landschap, over oude fruitrassen, over snoei, onderhoud en aanleg. Je krijgt ook de kans om oude fruitrassen te proeven. In de praktijkles, ook een halve dag, leer je de basiskneepjes voor het snoeien van vooral jonge fruitbomen.

Bij de inschrijvingen wordt voorrang gegeven aan inwoners van het Regionaal Landschap Dijleland (kijk op het kaartje op de voorpagina). Vanaf 1 augustus (zomersnoei) en 1 november (basiscursus) staan de inschrijvingen open voor iedereen. Geïnteresseerden van buiten het Regionaal Landschap Dijleland kunnen zich voordien wel inschrijven op een wachtlijst.

Meer info: Inverde vzw: 02/657.93.64 of info@inverde.be

Deze cursussen zijn een initiatief van Regionaal Landschap Dijleland vzw i.s.m. de Nationale Boomgaardenstichting vzw en Inverde vzw.

Deze Landschapskrant Dijleland is een uitgave van Regionaal Landschap Dijleland vzw, Naamsesteenweg 573, 3001 Heverlee, tel. en fax 016 40 85 58, e-mail: info@rld.be Verantwoordelijke uitgever: Jan Verroken, coördinator Regionaal Landschap Dijleland vzw
Redactie: Regionaal Landschap Dijleland vzw Vormgeving: Roel Thoné, tel. 0487 560 320, roel.thone@klaroen.be
Druk: Druk in de Weer, Gent Deze landschapskrant wordt gedrukt op 100% gerecycleerd papier, zonder schadelijke solventen en met inkten op plantaardige basis.

GROEN LEESVOER

Wandelen en fietsen

Langs trage wegen in Oud-Heverlee en Bierbeek

Deze brochure bevat een kaart en een uitgebreide beschrijving van de wandel- en fietsroute langs voet- en veldwegen tussen het Zoet Water (Oud-Heverlee) en de Borre (Bierbeek). 28 blz.

2,30 euro

Langs holle wegen in Overijse

Deze brochure beschrijft twee wandellussen (en een verbindingroute) langs prachtige holle wegen en landschappen in Overijse. In de brochure vind je ook overzichtelijke kaartjes en heel wat info over holle wegen. 31 blz.

2,30 euro

Langs holle wegen in Tervuren en Bertem

In deze brochure vind je twee wandellussen langs holle wegen in Vossem, Duisburg en Leefdaal. Beide lussen kunnen makkelijk gecombineerd worden tot een route van 14 km. De brochure bevat ook overzichtelijke kaartjes en informatie over holle wegen. 31 blz.

2,30 euro

Langs holle wegen in Huldenberg

De derde brochure in deze reeks brengt ons naar Huldenberg en deelgemeente Loonbeek. Je kan kiezen voor een wandeling van 7 of 11 km. Ook de informatie over holle wegen ontbreekt niet in deze brochure. 33 blz.

2,30 euro

Streekinfo

Gids Regionaal Landschap Dijleland

Het ontstaan van het landschap en de verscheidenheid van de natuur in het Dijleland komen ruim aan bod, met bijdragen over opvallende cultuurhistorische 'ankerplaatsen'. 92 blz.

10,70 euro

Topografische kaarten

Een uitstekende aanvulling bij onze gids! Deze kaartenset geeft een volledig overzicht van de 10 Vlaams-Brabantse gemeenten die deel uitmaken van het Regionaal Landschap Dijleland. De drie kaarten (schaal 1/25.000) zijn:

- Deel 1: Bertem, Bierbeek, Herent, Leuven en Oud-Heverlee
- Deel 2: Bertem, Huldenberg, Overijse, Tervuren
- Deel 3: Bertem, Herent, Kampenhout, Kortenberg, Leuven

1 kaart: 7,40 euro
2 kaarten: 14,30 euro
3 kaarten met opbergmap: 17,50 euro

Holle wegen handleiding

Alles wat u ooit wilde weten over holle wegen, maar niet durfde te vragen, leest u in deze brochure. 126 blz.

7,70 euro

Aan de slag!

Groene gevels

Een handige gids voor wie aan de slag wil gaan met klimplanten voor gevels. 52 blz.

3,50 euro

U kunt deze uitgaven bestellen bij Regionaal Landschap Dijleland vzw door het verschuldigde bedrag (dat is steeds inclusief de verzendingskosten) te storten op rekeningnummer 001-3135203-45 van Regionaal Landschap Dijleland vzw, Naamsesteenweg 573, 3001 Heverlee met de vermelding van de titel van de publicatie.

Zin in meer?

Meer informatie over het reilen en zeilen binnen het Regionaal Landschap Dijleland vind je op onze website www.rld.be. Je kan je ook gratis abonneren op de *Dijleland Nieuwsbrief*. Deze wordt vier keer per jaar per e-mail verspreid. Stuur een mailtje naar info@rld.be met als onderwerp 'nieuwe abonnee Dijleland Nieuwsbrief'.